

Mi az értelme a *netilat jadájimnak*?

1. "Az ember keze mindig tevékeny", mondták bölcseink: alvás közben sem pihennek mozdulatlanul, és hozzáérnek testünk különböző részeihez, intim testrészeinkhez is. Ezért reggel meg kell tisztulniuk.

2. A halacha szerint az alvás egy *kurtov*-nyi halál (a *kurtov* nagyon kicsi úrmérték): "Az alvás a halál egy hatvanad része." Az élettelen testre tapadó tisztátlanságtól meg kell tisztulnunk, ezért a kézöblítés.

3. Az ember minden reggel új teremtménynek tekintendő, olyannak, aki most áll a világ Teremtőjének szolgálatába. Amint a kohén, a pap, a Szentélybe lépve leöblítette kezét a Medencéből, mielőtt belefogott volna szolgálatába, úgy a reggel felkelő ember is kezét öblít, annak kifejezésére, hogy a Teremtő szolgálatába áll.

Csak a kézöblítés után szabad hozzáérnünk testünk többi részéhez, ruháinkhoz és minden egyéb tárgyhoz. A ruházatról is van mondanivalója a halachának: legyen szolid, szemérmes, egyszerű, ne fedjen fel a testünkből a kelleténél többet, ne legyen hivalkodó, ne harsogja már messziről: Ide nézzetek, itt jövök én! A halacha ugyanakkor hangsúlyozza, milyen fontos az egészséges és rendes öltözet. "Az a *talmid-chacham*, Tóra-tudós, aki elhanyagolja öltözékét, halálbüntetést érdemel."³ Éppen a Tóra-tudósok számára parancs a ruházat rendbentartása,

³ [Ez természetesen nem szó szerint értendő. Erkölcsi preceptumok gyakran vannak ilyen szélsőséges stílusban megfogalmazva.]

mert az a test hüvelye, a test meg a léleké, azé a léleké, amelyet I-sten adott az embernek.

Azt tartják, hogy "nem a ruha teszi az embert". A zsidóság azt tartja, hogy "A ruha megadja az embernek azt a tiszteletet, amely jár neki." Ezért kell öltözködésünkben is, Micha (Mikeás) próféta szavát követnünk: "Légy szemérmes!"

A halacha általános intelmén túlmenően, van két tipikus zsidó ruhadarabunk. Az egyik a *kipa* (kapele), a kis sapka.